

سال گذشته مسعود پزشکیان و اعضای کابینه‌اش چشم‌انداز پرچالشی پیش روی خود می‌دیدند؛ اما احتمالاً هیچگاه انتظار چنین مسیر صعب‌المجوری از فضای حکمرانی نداشتند. از ترور شهید اسماعیل هنیه تا حمله مستقیم آمریکا و اسرائیل به کشور، دولت به هر شکلی که بود توانست در پیچه‌ای از لابه‌لای بحران‌ها پیدا کند و با تن زخمی بیرون بیاید. با وجود برون‌رفت دولت از سریال بحران‌ها، واقعیت این است که هنوز وضعیت کشور در شرایط عادی قرار ندارد و هر تصمیم و عملکردی باید در چهارچوب این شرایط سخت سنجیده شود. این بحران‌ها و چالش‌ها یادآور می‌شسود که ارزیابی عملکرد کابینه نباید صرفاً بر معیارهای روزمره و عادی باشد.
باین حال، علی‌رغم تحمل فشارها و مقابله با تهدیدها، نقاط ضعفی در مدیریت دولت وجود دارد که هم در بیان و هم در عملکرد عملیاتی نمود پیدا کرده‌اند و ضرورت اصلاحات و بازنگری بخش‌های موردنیاز را هشدار می‌دهند.

مسردم ایران در طول جنگ دوازده‌روزه جان و مال خود را به پای دفاع از کشور گذاشتند و حالا انتظار دارند دولت یک گام فراتر از بازنامی مشکلات و مدیریت بحران صرف بردارد و با اقدامات اصلاحی و ترمیمی، مسیر بهبود نقاط ضعف را تضمین کند.

سسه دیدگاه عمده در ارزیابی وضعیت فعلی کابینه وجود دارد:

۱. ادامه مسیر فعلی بدون اصلاحات جدی: این نگاه معتقد است که ادامه مسیر موجود می‌تواند به نتیجه برسد، اما تجربه تاریخی و وضعیت فعلی نشان می‌دهد که بی‌توجهی به اصلاحات و نوسازی کابینه و سیاست‌ها، پیام مثبتی برای مردم ندارد. در شرایطی که دولت توانسته از بحران‌ها عبور کند، اما مشکلات ساختاری اقتصادی، ضعف در ارائه خدمات عمومی و محدودیت‌های مدیریتی هنوز پابرجاست، ادامه مسیر بدون اصلاحات نه‌تنها پیام مثبتی برای عموم ندارد، بلکه می‌تواند به بی‌اعتمادی و فرسایش سرمایه اجتماعی منجر شود. مردم که در جنگ حاضر بودند، انتظار دارند دولت نیز در صحنه داخلی اهتمام بیشتری بورزد و دست‌کم با ترمیم نقاط ضعف کلیدی، مسیر بهبود را شروع کند.

۲. رادیکالیسم و فشار افراطی: این رویکرد نیز به دلیل شرایط غیرعادی کشور، پیامدهای خطرناک و پرهزینه سیاسی به همراه دارد. فشارهای افراطی و تمرکز صرف بر سر جابه‌جایی و عزل در رأس قدرت، بدون ارائه راهکارهای عملیاتی و اصلاحات ساختاری، می‌تواند ثبات نسبی دولت را در شرایط حساس فعلی مختل و هزینه‌ای سنگین بر کشور تحمیل کند. بنابراین، این مسیر نیز نمی‌تواند پاسخ مناسبی به نیازهای ملی و انتظارات مردم باشد.

۳. ترمیم و اصلاح کابینه: این رویکرد نسبت به موارد قبلی، مزیت‌هایی دارد؛ هم واقع‌بینانه است و هم عملیاتی و از طرفی با شرایط فعلی کشور همخوان است و هزینه کمتری هسم دارد. در این رویکرد نقاط ضعف شناسایی شده و نیروها و نهادهای ناکارآمد جایگزین یا تقویت می‌شوند، بدون آنکه ثبات کابینه و مسیر مدیریت بحران به خطر بیفتند. این اقدام هم پاسخگویی به مردم را تضمین می‌کند و هم امکان اصلاحاتی را فراهم می‌سازد که اثر مستقیم بر زندگی و معیشت شهروندان دارد.

مناسب آن وضعیت است. به نظر می‌رسد دولت، نقاط ضعف و ایراداتی در مواجهه با این بحران‌ها و حل آن دارد. همین موضوع نیز ضرورت اصلاح در بدنه دولت برای کارآمدتر شدنش را دوچندان می‌کند. در این موقعیت ارائه پیشنهادهایی که به دنبال پاک‌کردن صورت مسئله است از جمله طرح استیضاح رئیس‌جمهور، نتایج مثبتی نه در فضای سیاسی و نه در فضای عمومی به همراه ندارد.

۱. **پاشنه آشیل دولت عدم تحول خواهی** است

به‌نظر می‌رسد دولت نمی‌خواهد تصمیمات بزرگ بگیرد، ایمانی در بررسی عملکرد یک سال گذشته دولت، گفت: «وقتی یک سال پیش دولت جدید سرر کار آمد، صرف‌نظر از اینکه رئیس‌جمهور چه کسی شد و تیمش چه کسانی بودند ـ هر کس دیگری هم رئیس‌جمهور کشور می‌شد (نه صرفاً آقای دکتر پزشکیان)، می‌بایست می‌پذیرفت که باید در یک اقدامات و تصمیمات بسیار مهم، در بعضی از حوزه‌ها، بالاخص در حوزه اقتصادی، به سرعت دست به اقدامات و تصمیمات بسیار مهم بزند. ممکن است اجرای آن تصمیمات مقداری زمان ببرد، اما باید تصمیم قطعی را می‌گرفت و اقدامات بزرگ ـ نه اقدامات معمولی ـ انجام می‌داد. آقای دکتر پزشکیان و تیم و دولت ایشان این کار را انجام ندادند؛ یعنی کشور را روزمره اداره می‌کنند، نه به حالت تحول. گویی نمی‌خواهند تحولی ایجاد کنند و گویی فقط می‌خواهند چهار سالشان را بگذرانند. این‌گونه، کشور دچار مشکل می‌شود. ما حجم زیادی

۱. **مشکلات صرفاً تابع ضعف و قوت مدیران نیست**

محمد عطر یانفر، در پاسخ به سؤال «فرهیختگان» در این مورد که در شرایط فعلی دولت برای کارآمدتر شدن نیاز به تغییر دارد یا خیر، این‌طور پاسخ داد که در شرایط فعلی بسا تغییر افراد، مشکلات حل نمی‌شوند چون ما در شرایط تحریم قرار داریم. عطر یانفر حتی معتقد است باید دست دولت و وزرا را ببوسیم که در این وضعیت کار را پیش می‌برند. در ادامه مشروح این گفت‌وگو را از نظر می‌گذرانید.

۱. **مشکلات صرفاً تابع ضعف و قوت مدیران نیست**

عطر یانفر معتقد است وضعیتِی که کشور با آن مواجه است، در گام اول متوجه قوت و ضعف مدیران نیست و گفت: «مشکلات کشور در گام نخست تابعی از قوت و ضعف مدیران نیست. مشکلات کشور ناشی

بهترین کمک به دولت تغییر برخی چهره‌های ناکارآمد است، نه سفیدنمایی جوابگو است و نه نسخهٔ رادیکال‌ها

# ترمیم کابینه را شروع کنید

۱. **نقاط شروع ترمیم**

در مسیر ترمیم کابینه، دو قسمت پیشنهاد می‌شود که ارتباط مستقیمی با نارضایتی‌های امروز مردم دارد:

۱. وزارت نیرو: این وزارتخانه به دلیل عملکرد ضعیف و ناهماهنگ یکی از نقاط حساس در مدیریت کشور به شمار می‌رود. ضرورت دارد دولت با اقدامات چکشی و مدیریتی، ساختارهای ناکارآمد را اصلاح کرده و عملکرد عملیاتی وزارت نیرو را تقویت کند که این روحیه چندان به سـاختار فعلی وزارت نیرو نمی‌خورد. مشکلات تأمین انرژی، ضعف شبکه‌های زیرساختی و ناترازی در خدمات‌رسانی، مستقیماً با زندگی روزمره مردم مرتبط است و این روزها بسیار مورد نقد و اعتراض قرار گرفته است.

۲. ظهور و بروز رسانه‌ای دولت: نقطه ضعف دیگر دولت در حوزه سخنگو و شـورای اطلاع‌رسانی دولت است. در یک سال گذشته، ضعف عملکرد در این حوزه‌ها باعث شده که اقدامات دولت یا بدرستی منتقل نشود و یا برداشت‌های منفی از عملکرد کابینه شکل بگیرد و به ایجاد دعوای‌های سیاسی منجر شود. دولت نیاز دارد تا شکل و حضور خود را در عرصه عمومی تقویت کند و با شفافیت و پاسخگویی، اعتماد داخلی به خود را بازگرداند.

۱. **ابتکار عمل در اصلاح کابینه**

ترمیم کابینه بهتر است به دست خود دولت انجام شود و نه مجلس. این مهم است که دولت از نقاط ضعف خود آگاه است و نباید بار سیاسی اصلاحات را به دوش نهادهای دیگر بیندازد. اقدام خودجوش دولت در ترمیم و اصلاح کابینه، با توجه به شناخت دولت از نقاط کور نه‌تنها حرفه‌ای‌تر و کارآمدتر خواهد بود، بلکه مانع از ایجاد هزینه‌های سیاسی اضافی و فشار مضاعف به دولت، مجلس و افکار عمومی می‌شود.

ترمیم کابینه علاوه بر پاسـسخی به ضعیف‌ها و کاستی‌های یک سال گذشته، فرصتی است تا دولت پیام روشنی به مردم بدهد که با وجود تمام فشارها و مشکلات، مسیر اصلاح و بهبود را جدی گرفته است. اقدامی که می‌تواند به بازسازی اعتماد اجتماعی، کاهش فشارهای داخلی و افزایش کارآمدی عملیاتی منجر شود و درعین‌حال، از تنش‌های سیاسی و فشارهای رادیکال پیشگیری کند.

۱. **ثبات ملی درگروی اقدام سریع**

در نهایت، مسیر ترمیم کابینه راه میانه‌ای است که هم واقع‌بینانه است و هم مؤثر. ادامه مسیر فعلی بدون اصلاحات، پیام منفی برای جامعه دارد و گزینه فشار رادیکال و تغییر ریاست‌جمهوری نیز ریسکی و غیرعملی است. تنها با بازنگری هدفمند در ساختارهای اجرایی، اصلاح نقاط ضعف و تقویت حضور دولت در عرصه عمومی می‌توان انتظار داشت که سال دوم مدیریت کابینه با ثبات، اثرگذاری و پاسخگویی واقعی همراه باشد.

مسردم که در طول جنگ و بحران‌های پیش‌آمده تمام توان خود را برای حفظ شـکله کشور گذاشتند، انتظار دارند دولت نیز همچون آنان، پای‌کار باشد و به جای بازنامی مشکلات موجود، اقدام عملی و ملموس انجام دهد.

ترمیم کابینه و اصلاحات مرتبط با آن می‌تواند فرصتی برای بازسازی اعتماد، تقویت عملکرد اجرایی و تضمین ثبات ملی باشد؛ اقدامی که نه مجلس و نه نهادهای دیگر، بلکه تنها دولت می‌تواند به بهترین نحو آن را انجام دهد؛ درحالی‌که مسئولیت سیاسی و عملی آن را هم بر دوش دارد.

در چنین شرایطی اقدام سریع و هدفمند دولت در ترمیم کابینه نمدای از مسئولیت‌پذیری، آگاهی از نقاط ضعف و عزم واقعی برای اصلاح امور خواهد بود و می‌تواند راه‌ را برای سالی امیدوارکننده و پرثمر در مدیریت کشور هموار کند.

۱. **بهبود مدیریت بحران و تقویت هماهنگی بین‌دولتی**

۱. **بهبود مدیریت بحران و تقویت هماهنگی بین‌دولتی**

۱. **بهبود مدیریت بحران و تقویت هماهنگی بین‌دولتی**

۱. **بهبود مدیریت بحران و تقویت هماهنگی بین‌دولتی**

۱. **بهبود مدیریت بحران و تقویت هماهنگی بین‌دولتی**

برای کارآمدسازی دولت لازم است از راهکاری اصلاحی برای تقویت بدنه استفاده کرد و به جای بزرگ‌نمایی و کوچک‌نمایی مشکلات، تیم دولت را تقویت کرد. در حال حاضر در کلان‌مسئله‌ها در حوزه اقتصاد و انرژی، دولت نیازمند اعمال تصمیم‌های بزرگی است که ضمن اجرای‌شدن، تمام جوانب تصمیم را برای برهم‌نخوردن آرامش جامعه بسنجد. به همین خاطر نیز ضروری

پزشکیان هم هست، اما این حرف که ایشان صلاحیت ندارد، غلط است. در کنار نقدها، باید محاسن را هم دید. بنابراین، طرح استیضاح در این شرایط، طرحی بسیار خطرناک و شیطنت‌آمیز تلقی می‌شود.»

۱. **بهترین کار، اصلاح بدنه دولت است**

ایمانی معتقد است که بهترین گزینه، اصلاح بدنه دولت است و گفت: «بهترین کار اصلاح بدنه دولت است و اینکه آقای رئیس‌جمهور حداقل دو تا از مشکلات جدی اقتصادی را حل کنند. مثلاً در بخش پولی و نظام بانکی یا در زمینه یارانه‌ها، نیاز به تغییر وجود دارد. الان در توزیع انرژی، مصرف انرژی و قیمت انرژی به وضعیتی رسیده‌ایم که با توجه به نرخ تورم و شرایط فعلی، بسیار خنده‌دار شده است. از آن طرف، کسری بودجه دولت هم کسری بسیار جدی‌ای است که خود همین باعث اصلی تورم است. البته این به معنای افزایش قیمت حامل‌های انرژی نیست، بلکه منظور سازماندهی و مدیریت انرژی و یارانه‌ها در کشور است. خیلی هم زمان گذشته و باید فکری جدی برای آن بشود. چرا باید بزنیم برای همه مردم کشور با یک قیمت ثابت و بدون توجه به میزان مصرف یا نوع مصرف عرضه شـود؟ این‌ها محل بحث است. همچنین قیمت گاز و برق، فقط بحث قیمت نیست، مسائل دیگری هم هست. در این زمینه باید تحولی ایجاد شود. آقای رئیس‌جمهور باید این تحول را ایجاد کند، اگر این کار انجام شود، کسری بودجه دولت به مقدار بسیار زیادی کاهش پیدا می‌کند و از طرف دیگر نرخ تورم هم کاهش می‌یابد. یعنی الان اراده این کار وجود ندارد و به نظر من ضعف بزرگی است. حتی اگر یکی دو تا از این پروژه‌های بزرگ کشور را دولت بپذیرد و بتواند انجام بدهد، اثر مثبتی خواهد گذاشت.»

انتخاب شدند، کاملاً منطقی است که بگویم تعدادی برای مثال سه، چهار یا پنج نفر از آن‌ها عملکرد مناسبی نداشتند. این حرف منطقی است. اما چرا آقای رئیس‌جمهور تغییری ایجاد نمی‌کنند؟ چرا یک وزیر، معاون یا رئیس سازمانی عملکرد یک‌ساله‌شان را می‌سنجند و می‌بینند، متناسب با فضای کشور نیست، آن را تغییر نمی‌دهد؟ ایشان اصلاً زیر بار این موضوع نمی‌روند. تنها یک وزیر تغییر کرده، آن هم به دلیل استیضاح مجلس بوده است. این موضوع نیز به عدم تحول و پویایی دولت برمی‌گردد، برای اینکه تغییرات لازم انجام شود و پروژه‌ها و طرح‌های جدی دولت پیش برود ـ به‌ویژه در حوزه اقتصادی، چون مشکل اصلی، مشکل اقتصادی است ـ دولت باید وارد عمل می‌شد که این کار را انجام نداد.»

۱. **طرح استیضاح رئیس‌جمهور شیطنت‌آمیز است**

استیضاح رئیس‌جمهور در شرایط فعلی راهکار نیست و اقدامی شیطنت برانگیز است، ایمانی در این مورد نیز گفت: «من این کار را خطا و اشتباه می‌دانم؛ هم به دلیل اصل موضوع که گفته می‌شود، آقای دکتر پزشکیان صلاحیت ادامه ریاست‌جمهوری ندارد به نظر من این حرف کاملاً غلط است، آقای پزشکیان در مقایسه با برخی کسانی که در گذشته رئیس‌جمهور بوده‌اند، از برخی ابعاد به مراتب بهتر در این جایگاه عمل کردند. ما نقد داریم، اما اینکه این نقدها بخواند منجر به برگزانی رئیس‌جمهور شود، کاملاً غلط است. از طرف دیگر، زمان آن هم مطلقاً مناسب نیست. اکنون اصلاً زمان طرح چنین موضوعی و استیضاح نیست. نقد به دولت‌های دیگر هم بوده و به دولت آقای

با تغییر انسان‌ها حل نمی‌شود. مادر بهترین شرایط، حداکثر انتظاری که از دولت باید داشته باشیم این است که بتواند در حد بضاعت با محدودیت‌ها، بن‌بست‌ها، موانع و فسادهایی که ردپای آن در بدنه دولت دیده می‌شود، مقابله‌و آن‌را حل کند. در بسیاری از امور مردم وقتی با بدنه دولت در رده‌های پایین مواجه می‌شوند، در آن بن‌بست بحران وجود دارد و بعضاً نیاز دای فساد نیز در آن دیده می‌شود. ریشه آن، هم در عدم نظارت و هم در موضوع ناتوانی اقتصادی بدنه کارمندی دولت است. دولت و کارمندان موظف هستند مشکلات مردم را حل کنند و نقش تسهیلگری ایفا کنند، اما چون بدنه کارمندی به لحاظ در آمدی در وضعیت متوسط قرار دارند، بسیار شکننده و آسیب‌پذیر شدند و متأسفانه به سمت فساد و تأمین کسری زندگی‌شان از طریق غیر مشروع می‌روند. این مصیبت‌ها مشکل ایجاد می‌کند و زیان‌بار است و دولت باید بتواند کارمندش را در حد قناعت پاسخگو باشد و اگر خطایی صورت گرفت، یقه او را گرفته و تأدیب کند. اما ابتدا باید نیازهای او را تأمین و پس از آن نظارت‌های خود را اعمال کند.»

گرفتاری‌هایی از جنس رقابت‌های خطی و گروهی و سیاسی و جناحی کنیم، مشکلی از کشور حل نمی‌شود. هرگونه تغییری در سطح کابینه منجر به اصلاح یا به تغییری منجر به حل مشکلات که برخی در کشور به دنبال آن هستند، نخواهد شد. ممکن است تصور این باشد که اگر فردی را تغییر دهند، مشکل حل می‌شود، به هیچ عنوان این شکل حل نمی‌شود. ضمن اینکه این رویکردهای مقابله‌جویانه با دولت که در قالب استیضاح خود را نشان می‌دهد، تابع تمایز و مطالبات نمایندگان است که دنبال مسائلی هستند که اگر بخوابیم به جزئیات آن بپردازیم، مایه شرمندگی است، لذا باید روی کلیات بحث کنیم.»

۱. **باید با فساد در بدنه دولت مقابله کنیم**

عطر یانفر در مورد اینکه دولت در شرایط فعلی می‌بایست چه اقداماتی انجام دهد، گفت: «ما دچار بی‌پولی و ناتوانی در تراز اقتصادی هستیم. گرفتار نابرابری اقتصادی و جهانی هستیم و این ارتباطی به افراد ندارد. مشکلات

۱. **باید با فساد در بدنه دولت مقابله کنیم**